

SGP
Dutten

Verkiezings- programma

2022 - 2026

Bouwen

op

Vertrouwen

Inhoudsopgave

2

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	4
Leeswijzer	5
1. Kernwaarden & drijfveren	6
Liefde tot God en elkaar	6
Liefde voor de dienst aan God	6
Liefde voor de dag van God	7
Respect voor gestorvenen	7
Onderdak voor mensen in nood	7
Ruimte voor verschil	7
2. Bestuur & ondersteuning	8
Integriteit, een betrouwbare overheid	8
Interactie met de burger	8
Individuele vrijheid en de rol van de overheid	8
Besturen mét de samenleving	9
Verbinden	8
Elke dag de vlag	8
Bovenlokale samenwerking zoeken	9
Bewaking van de identiteit	9
Financiën	9
3. Veiligheid	10
Preventie	10
Politie en boa's; ondermijning en leegstand	10
Brandweer	10
Discriminatie en geweld	10
Digitale gegevensbescherming en ICT	10
4. Verkeer & vervoer	13
Optimale doorstroom	13
Rondweg	13
Veiligheid	13
Duurzaam vervoer	13
5. Economie	14
Economie: lokaal en regionaal	14
Zorg voor ondernemers	14
Bedrijventerrein	15
Winkelcentrum	15
Boeren, tuinders en boerende burgers	15
Recreatie	15

3

6. Sociaal domein	16
Inclusieve samenleving	16
Kansrijke start	16
Jeugdzorg	16
Preventie en jeugdzorg	16
Volksgesondheid	16
Zorg en welzijn (wmo)	16
Werk en inkomen	17
Asielzoekers en statushouders	17
7. Onderwijs	18
Onderwijshuisvesting; veilig naar school	18
Onderwijsachterstanden tegengaan	18
Thuiszitters en startkwalificatie	18
Leerlingenvervoer	18
Bibliotheken	18
8. Sport, cultuur en recreatie	20
Sport	20
Cultuur en kunst	20
Cultuurhistorie	20
9. Rentmeesterschap	22
Duurzame energievoorziening	22
Ondersteunen particuliere en grotere duurzaamheidsinitiatieven	22
Het opwekken van duurzame energie	22
Klimaatadaptatie	22
Milieu en leefomgeving	23
Beheer van openbare ruimte	23
Milieu en afval	23
10. Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening	24
Ruimtelijke ordening en de Omgevingswet	24
Volkshuisvesting	24
Uitbreiding	25
Inbreiding	25
Buitengebied en buurtschappen	25
Huisvesting arbeidsmigranten	25
Kandidatenlijst	26

Voorwoord & leeswijzer

4

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van de SGP-Putten voor de raadsperiode 2022 – 2026 met als titel: Bouwen op Vertrouwen!

Dat we de komende jaren willen bouwen in de meest letterlijke zin van het woord zal geen verrassing zijn. De afgelopen 4 jaar hebben we de woningbouwproductie opgevoerd van 70-80 woningen per jaar naar 150-200 en we bouwen de komende jaren nog even door.

Maar we willen ook figuurlijk bouwen aan een samenleving waar plek is voor iedereen. Waar iedereen de vrijheid heeft zichzelf te zijn en binnen de kaders die de (grond)wet stelt, zijn of haar eigen leven te leiden. Een kleine overheid die het recht van de mens als individu respecteert; een kleine overheid die met een focus op de kerntaken als veiligheid en sociaal vangnet ook de kaders schept om samen te leven.

Als SGP weten we ons daarbij in de eerste plaats geïnspireerd door de Bijbel, het vaste Woord van God. We geloven dat het leven naar Zijn Woord goed is voor alle mensen en willen daarnaar luisteren en ons daardoor laten leiden: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf. Dat brengt tegelijk een grote verantwoordelijkheid mee. We zijn ons daarvan bewust, maar lopen daar niet voor weg en geven u ook ons woord. We doen dat met enige voorzichtigheid en in afhankelijkheid, maar tegelijk met overtuiging, omdat we ons blijvend baseren op het onveranderlijke Woord van God. Daarom wisselen onze standpunten niet snel, staan we voor wat we zeggen en weet u wat u aan ons hebt.

Dat bouwen doen we in vertrouwen en op Vertrouwen. We zijn dankbaar voor de christelijke wortels en alle rijkdom en zegeningen die we in Nederland hebben en dat uit zich in liefde voor ons land, voor onze vlag, voor onze regering en ons koningshuis en voor ons volkslied. Met dat ene volkslied dat ons bindt willen we politiek bedrijven in de wetenschap van onze afhankelijkheid en is ons gebed:

Mijn Schild en de Betrouwen
Zijt Gij, o God, mijn Heer
Op U zo wil ik bouwen
Verlaat mij nimmermeer.

Bouwen op vaste grond, bouwen op de Rots, geeft zekerheid. Zo willen we de komende jaren met u bouwen aan Putten. Een vast fundament, een vaste koers. Bouwt u op en na 16 maart 2022 mee?

5

In dit programma zijn in tien hoofdstukken de keuzes die de SGP de komende jaren maakt te vinden, waarbij elk hoofdstuk wordt afgesloten met concrete punten. Deze concrete punten hangen veelal samen met zes overkoepelende speerpunten die bij ons blijvend op de agenda staan:

1. Adempauze op zondag
2. Niemand staat alleen!
3. Boervriendelijk buitengebied
4. Ruimte voor ondernemers
5. Rentmeester vanuit het hart
6. Putten bereikbaar!

Dat betekent ook de komende jaren blijvende aandacht voor christelijke waarden en normen, aandacht en respect voor minderheden en veel aandacht voor agrariërs en, ondernemers. Dat betekent ook een goed wegennet, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bouwen en bebouwen liggen dicht bij elkaar: aandacht voor natuur en een leefbare aarde mag niet ontbreken.

Voor deze onderwerpen willen we ons in het bijzonder inzetten en met u en voor u bouwen aan Putten.

Adempauze op zondag

In onze 24-uursecconomie hollen we maar door. De druk op jong en oud is enorm. Burnouts, depressieve gevoelens en stress zijn regel en geen uitzondering. Hoe goed is het dan een rustdag te hebben om op adem te komen. Hiermee beschermen we de mensen die het niet bij kunnen benen, maar ook werknemers en kleine ondernemers. De zondag is bij uitstek de dag om op adem te komen in de kerk. De mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij het Woord van God, dat uit Zijn Mond gaat. Dat geeft adem en Leven.

Niemand staat alleen!

Twee jaar corona heeft een aanslag gedaan op onze solidariteit en zorgt letterlijk en figuurlijk voor afstand. Afstand die alleen maar groter wordt. Wij willen terug naar samen leven. De kloof kunnen we overbruggen door extra tijd en aandacht in te ruimen voor elkaar. Oprecht luisteren naar elkaars standpunten zoals bijvoorbeeld het wel of niet laten vaccineren. We willen het veel breder trekken en aandacht vragen voor welke vergeten individu of welke minderheid dan ook. Zo komen we weer tot samen leven en staat niemand alleen.

Boervriendelijk buitengebied

In ons kleine dichtbevolkte land moeten we keuzes maken en woekeren met de ruimte. Ruimte voor de boeren is voor ons van levensbelang. Zij zorgen voor ons voedsel en voor broodnodige innovatie. Ook voor onze economie zijn ze van groot belang. Tegelijk sluiten we onze ogen niet voor de realiteit en willen we

stoppende agrariërs (hun keuze en niet de onze!) faciliteren met goede mogelijkheden voor functieverandering.

Ruimte voor ondernemers

Putten is een dorp van ondernemers; grote, maar ook veel kleine. We willen deze ondernemers faciliteren en we zijn blij dat na lang praten en keuzes maken de Henslare nu gerealiseerd wordt. Met de omkleuring van het bedrijfsgebied aan de Ambachtstraat naar wonen en de vele Puttense ZZP-ers in het buitengebied blijft er vraag naar meer bedrijventerrein. Hierbij trekken we met de regio en provincie op. Ook recreatieondernemers en winkeliers vergeten we niet.

Rentmeester vanuit het hart

We consumeren en consumeren en consumeren. We willen het consuminderen promoten en ook voor energie geldt dat besparing het meest duurzaam is. We faciliteren met subsidies het nemen van isolerende en energiebesparende maatregelen door burgers. We zetten in op zon op dak en niet op landbouwgronden. We kunnen niet zonder alternatieve vormen van energie (waterstof en kernenergie).

Putten bereikbaar!

De infrastructuur moet verder op orde worden gebracht. Snelwegen en provinciale wegen zijn verkeersaders en bevorderen bereikbaarheid en doorstroming. Een nieuwe rondweg om Putten is een must. Aan de andere kant houden we het dorpscentrum zo veel mogelijk verkeersluw en bevorderen verkeersveiligheid in het dorp waarbij snelheidsverschillen zo klein mogelijk moeten zijn en hebben we veel aandacht voor fietsers. Het openbaar vervoer houden we tenminste op het huidige niveau met een goed bereikbaar treinstation.

Tot slot

We hebben niet de illusie in dit programma compleet te zijn. In de politiek regeert vaak de waan van de dag, al proberen wij daar zoveel mogelijk weg te blijven. In dit programma willen we daarom vooral onze visie uitdragen die voor ons leidend is. In het eerste hoofdstuk zetten we onze kernwaarden en drijfveren uiteen. Die bepalen ook de inhoud en de visie van de andere hoofdstukken. Naast de visie worden we natuurlijk ook concreet en hebben we belangrijke keuzes gemaakt en concrete punten benoemd. Het verkiezingsprogramma biedt zo een beknopt naslagwerk; in de campagne richten we ons vooral op de 6 genoemde speerpunten.

Het programma is tot stand gekomen na consultatie van tal van belangenorganisaties en anders dan 4 jaar geleden was het deze keer vooral digitaal. Ook hebben heel veel belangengroeperingen ons ongevraagd van advies voorzien. Hartelijk dank daarvoor! We hebben er dankbaar gebruik van gemaakt; samen werken we aan Putten.

Kernwaarden & drijfveren

6

De SGP is een christelijke partij. Wij baseren onze politieke visie op de Bijbel en de gereformeerde belijdenisgeschriften. Het christelijke geloof is betekenisvol en biedt een hoopvolle toekomst. Het biedt een moreel fundament voor het leven van mensen en voor de politiek. De SGP ziet de overheid als dienaar van God, die zich inzet voor het belang van burgers.

Liefde tot God en elkaar

Liefde is het centrale thema van het christelijk geloof. God vraagt ons Hem lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Een leven volgens christelijke normen en waarden wil God zegenen. Dat heeft het verleden vaak bewezen. Zo te leven is goed voor de gehele samenleving. Tegelijkertijd komt in zo'n samenleving ieder mens tot zijn recht. Daarom staat de SGP voor politiek volgens de Bijbelse norm.

Het christelijk geloof biedt heldere richtlijnen voor het maatschappelijke leven. In de Bijbel kunnen we lezen hoe God wil dat wij ons gedragen ten opzichte van Hem en ten opzichte van onze medemensen. De SGP vindt een respectvolle omgang met elkaar daarom erg belangrijk. Bij de liefde tot de naaste denken we aan iedereen, zowel de geboren en getogen Puttenaar als de nieuwkomer van dichtbij en verder weg. In het bijzonder hebben we oog voor minderheden; zij horen er voluit bij.

Liefde voor de dienst aan God

In de liefde is geen dwang. We willen God dienen vanuit het besef dat God oneindig veel geduld met ons heeft en ons nog verdraagt in Zijn goedheid. Die goedheid vraagt een antwoord en maakt dat we ons inzetten voor een samenleving waarin iedereen de keuze en mogelijkheid heeft Hem te dienen. De Nederlandse geschiedenis en cultuur zijn gestempeld door het christendom en dat mag en moet tot uiting komen. Tegelijk zijn godsdienstvrijheid en gewetensvrijheid belangrijke waarden. We zijn dan ook tolerant naar elkaar ook als het schuurt en pijn doet, vanuit het genoemde besef van Gods geduld en goedheid. Vanuit de christelijke waarden en normen wil de SGP geen overheidsgeld besteden aan zaken die haaks staan op de Bijbelse boodschap.

7

Liefde voor de dag van God

God heeft in Zijn wijsheid een rustdag aan de mens gegeven. Die rustdag is bedoeld om God en elkaar te dienen. De zondag is in de christelijke traditie de rustdag. Daarom is de SGP principieel tegen (sport)evenementen en winkelpenstelling op zondag. Het is een overheidstaak te zorgen voor de randvoorwaarden van de zondagsrust, zodat de burger de zondag als een dag van afzondering kan gebruiken.

Ook vanuit maatschappelijk oogpunt is het belangrijk om wekelijks een rustdag te hebben. Daardoor nemen ons welzijn en onze gezondheid toe. Het lokale economische leven en een sociale arbeidsmarkt kan niet zonder rust op zijn tijd, of beter gezegd op Zijn tijd. De (kleine) winkeliers en de werknemers verdienen bescherming tegen de druk van een dreigende winkelpenstelling op zondag.

Respect voor gestorvenen

De SGP is principieel voor begraven. In het graf rusten gestorvenen tot de wederkomst van Christus. Het gemeentebestuur zorgt voor voldoende en gepaste gelegenheid om te begraven.

Onderdak voor mensen in nood

De instroom van vluchtelingen stelt de gemeente voor uitdagingen. De Bijbel geeft ons opdracht om gastvrij te zijn voor vluchtelingen en mensen in nood. De opvang van statushouders moet tegelijk in balans zijn met de belangen van de eigen bevolking. Er wordt gezorgd voor plek voor statushouders en voor een welkom en integratie wordt er een beroep gedaan op de samenleving. Plaatselijke kerken kunnen hun steentje bijdragen in het omzien naar deze nieuwe inwoners. Vrijwilligers kunnen helpen met werk, school en vrijetijdsbesteding.

Ruimte voor verschil

God heeft alle mensen uniek geschapen. Ieder leven is daarom intrinsiek waardevol. Dat geldt van het ongeboren leven tot het leven in de grijze ouderdom. Daar staat de SGP altijd voor. De SGP blijft pleiten voor ruimte om de eigen visie uit te dragen en vraagt ruimte voor verschillen. De SGP zal zich verzetten tegen het doorgeslagen gelijkheidsdenken en dwingend opgelegde normen. Die ruimte vragen we voor onze eigen overtuiging en bieden we ook aan anderen.

Concreet voor Putten betekent dit

- De zondag blijft een collectief rustmoment: winkels blijven gesloten en er zijn geen (sport)evenementen/festiviteiten
- Openingstijden van winkels op tweede feestdagen blijven ongewijzigd evenals de sluitingstijden van de horeca
- (Nieuwe) activiteiten van subsidieontvangers zijn niet in strijd met de Bijbel
- Organisaties met levensbeschouwelijke identiteit komen op gelijke voet in aanmerking voor subsidies als neutrale organisaties
- De dienstverlening vanuit de gemeente rondom begrafenissen wordt verbeterd, onder andere door het (indien gewenst) beschikbaar stellen van BOA's als verkeersregelaars bij een rouwstoet
- Het ambtsgebed aan het begin en einde van de raadsvergaderingen wordt gehandhaafd

Bestuur & ondersteuning

Goed bestuur gaat niet alleen over de inhoud. Het hangt ook samen met de manier waarop het is georganiseerd. Het is belangrijk dat de overheid betrouwbaar is en haar woord nakomt. Zonder deze uitgangspunten zal de overheid nooit het vertrouwen van de burger houden of terugwinnen. Goede bestuurders houden rekening met de wensen van de bevolking, maar wegen ook andere belangen mee en komen zo tot een beslissing. Verantwoordelijkheid nemen vraagt om keuzes. Van SGP-politici mag een afweging verwacht worden tussen belangen op korte en lange termijn en tussen individuele belangen en het algemeen belang.

Integriteit, een betrouwbare overheid

Vaak wordt er gediscussieerd over de vraag of publieke bestuurders integer handelen of niet. Die discussie ondergraaft het vertrouwen en gezag van bestuurders. Daarom is er een krachtig signaal nodig. Voor de SGP geldt dat de bestuurders en gemeenteraadsleden eerlijk en oprecht zijn en zich altijd willen verantwoorden. We doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen. Woord houden!

Interactie met de burger

Veel burgers ervaren een kloof tussen het bestuur en de burger. Dat is ernstig omdat daarmee de representativiteit van ons democratische stelsel wordt ondergraven. De SGP vindt het erg belangrijk dat deze kloof wordt overbrugd. Bestuurders moeten daarom zorgvuldig luisteren en actief betrokken zijn op het geheel van de samenleving. Het gemeentebestuur is daarnaast zichtbaar, bekend en benaderbaar. De initiatieven die de laatste jaren zijn genomen om bewoners actief te betrekken bij de naamgeving van Putten-Zuid, het meedenken over de omgevingsvisie en het opzoeken van bewoners en doelgroepen zoals de agrariërs, wordt verder voortgezet.

Individuele vrijheid en de rol van de overheid

De overheid is een terughoudende overheid. De overheid dient zich zo veel mogelijk te beperken tot de kerntaken: veiligheid, leefbaarheid en noodzakelijke zorg. Het bestuur respecteert de individuele vrijheid en keuzes van de burger. In het bijzonder respecteert het bestuur de grondrechten van de burger waarbij artikel 1 van de Grondwet een belangrijk uitgangspunt is: voor

ons is iedereen gelijk en wordt iedereen ook gelijk behandeld. Die gelijkheid komt in het bijzonder tot uiting in de Nederlandse driekleur die dag en nacht wappert vanaf het gemeentehuis en het symbool is van verbinding en gelijkheid voor iedereen.

Besturen mét de samenleving

Het gemeentebestuur hoeft zijn publieke taak niet alleen uit te oefenen. Wat de burger zelf kan aanpakken, neemt de overheid niet over.

Met de komst van de Omgevingswet wordt participatie een sleutelwoord. De Omgevingswet gaat over de hele fysieke leefomgeving en omvat dus veel meer dan ruimtelijke ordening alleen. Het is belangrijk de participatie goed in te vullen en vooraf ook duidelijk te maken dat participeren en draagvlak evenals participeren en beslissen verschillende begrippen zijn en dat per onderwerp gekozen kan worden voor een meer of minder intensieve vorm van participatie. Het is uiteindelijk aan de gemeenteraad de belangen te wegen en het publieke belang te laten prevaleren.

Verbinden

Onze samenleving is heel gevarieerd. Er kunnen ontwikkelingen zijn die de veerkracht van een samenleving flink op de proef stellen. Het gemeentebestuur zet zich in voor vreedzaam samenleven. De coronacrisis heeft de afgelopen jaren een grote wissel getrokken op de samenleving en het samen leven. Voor de SGP is belangrijk dat ieder mens telt en dat we iedereen gelijk willen behandelen.

Elke dag de vlag

Op het gemeentehuis wappert dag en nacht de Nederlandse vlag. De driekleur die ons bij al onze verschillend verbindt; iedere Puttenaar mag er zijn, of je nu behoort tot de meerderheid of een minderheid op wat voor vlak dan ook. Voor ons is iedereen zonder uitzondering gelijk: je bent niet een statushouder, een persoon met een handicap, een persoon met een bepaalde seksuele voorkeur, een (on)gevaccineerde, maar een mens. En voor iedereen wappert elke dag de Nederlandse vlag.

Bovenlokale samenwerking zoeken

Gemeenten zijn geen eilanden. Hun belangen overstijgen de fysieke grenzen van de gemeente. Wanneer ze samenwerken kunnen gemeenten elkaar goed versterken en tegelijkertijd de eigen identiteit behouden.

Ook verandert de samenleving sterk. Steeds vaker zijn gemeentebesturen belangrijke deelnemers in een breed maatschappelijk netwerk. Het is een continu zoeken naar draagvlak en een brede vertegenwoordiging. Krachten worden gebundeld om er beter en samen sterker van te worden. Die meerwaarde moet aantoonbaar zijn of in de verwachting liggen. Gelet op het grote buitengebied is voor ons verdere samenwerking met de Food-Valley en het landbouwnetwerk Food-Valley dan ook logisch en moet deze worden versterkt.

Gemeenten worden meegenomen in een trend van schaalvergroting. Er ontstaan krachtige regio's die zich sterk naast en soms ook tegenover zelfstandige gemeenten laten gelden. Dat vraagt om een zorgvuldige positiebepaling.

Bewaking van de identiteit

Putten heeft haar eigen karakter. Daarmee onderscheidt zij zich van de omgeving. Inwoners herkennen zich in tradities en de lokale identiteit die mede gestempeld wordt door het christelijke karakter en geloof. Putten heeft een bijzondere plek in de harten van Puttenaren. Dat moet zo blijven.

Financiën

We zetten het gedegen financiële beleid voort. We springen niet verder dan de polsstok lang is en we zaden toekomstige generaties niet op met hoge kapitaallasten zonder investeringsruimte. Gemeentelijke dienstverlening is kostendekkend; de tarieven zijn stabiel. De afgelopen periode heeft geleerd dat het solide financiële beleid gelijk op kan gaan met lage tarieven voor de burger.

Gelet op de ambities en uitdagingen die vanuit de politieke arena op ons afkomen zoals de nieuwe wijk Halvinkhuizen, een rondweg, de huisvesting van Groevenbeek en een nieuwe sporthal, zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Om alles te realiseren zijn we niet in het minst afhankelijk van het ambtelijk apparaat. Deze moet op orde zijn, zowel kwalitatief als kwantitatief. De benchmark die in 2021 is uitgevoerd, geeft hierbij de richting.

Concreet voor Putten betekent dit

- Burgerparticipatie wordt strakker vormgegeven: tijdsplan, budget en waarover wel/niet gediscussieerd kan worden is vooraf duidelijk
- Democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden wordt bewaakt, met name als er een direct verband is met de dienstverlening aan onze inwoners (Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland, OmgevingsDienst NoordVeluwe, GGD)
- Samenwerking met Food-Valley wordt geïntensiveerd, juist ook met het oog op de versterking van het buitengebied
- Gedegen financieel beleid: sluitende meerjarenbegrotingen en oog voor de vermogenspositie van de gemeente
- We houden of brengen het ambtelijk apparaat kwalitatief en kwantitatief op oorlogssterkte; de benchmark uit 2021 geeft de richting
- Leges zijn (langjarig) kostendekkend en stabiel
- Binnen gestelde kaders wordt ruimte gegeven aan maatschappelijke initiatieven

Veiligheid is één van de belangrijkste zaken in onze samenleving. Burgers willen veiligheid in hun huis, in hun wijk, in het verkeer, op school en op het werk. Het zorgen voor veiligheid is één van de kerntaken van de overheid. De politie draagt daarbij zorg voor de fysieke veiligheid.

Maar de gemeente kan het niet alleen. Ook corporaties, instellingen, ondernemers en burgers zelf zijn verantwoordelijk voor veilig wonen, werken en reizen. De SGP vindt het belangrijk om samen te werken aan veiligheid. Samen met partners en vrijwilligers moet het veiligheidsgevoel worden verbeterd. De gemeente ondersteunt initiatieven die bijdragen aan meer veiligheid.

Preventie

Preventie is het belangrijkste en gaat voorop, daarna volgt handhaving. De gemeente straalt daadkracht uit in haar communicatie. Vandalisme, overlast en geweld tegen hulpverleners wordt niet getolereerd.

Naast de veiligheid in de fysieke leefomgeving, op straat, is voor de SGP ook sociale en digitale veiligheid een belangrijk item. Voor steeds meer mensen speelt hun leven zich af in de digitale wereld. Onveiligheid op sociale media beïnvloedt het welzijn en de fysiek net zo goed.

Politie en boa's; ondermijning en leegstand

Gemeenten krijgen steeds meer te maken met criminaliteit die ondermijnd werkt. Criminaliteit verschuift van de stad naar het platteland. Drugsdelicten, (auto)criminaliteit en ondermijnende zakelijke activiteiten op bedrijventerreinen nemen toe. Leegstand op bedrijventerreinen en in het buitengebied moet worden voorkomen en tegengegaan en we onderzoeken bijstelling van de mogelijkheden voor functieverandering.

Het is niet wenselijk dat boa's allerlei politietaken vervullen. Wanneer dit in de praktijk toch het geval is moeten boa's wel de middelen krijgen die ze nodig hebben voor de uitvoering van die taken.

Brandweer

Brandweer en ambulancezorg zijn belangrijke schakels in de zorg en veiligheid voor burgers. Er zijn regionale samenwerkingsverbanden, maar de laatste jaren hebben geleerd dat de belangen van de gemeente en de veronderstelde belangen van de regio en de te volgen koers met name bij de brandweer niet altijd overeenkomen. Het is belangrijk dat we de lokale betrokkenheid en grote inzet van de vele vrijwilligers koesteren en blijvend mogelijk maken.

Discriminatie en geweld

Ieder leven is intrinsiek waardevol. Geweld en discriminatie tegen wie dan ook keurt de SGP af. De SGP heeft oog voor kwetsbare groepen en minderheden in de samenleving en onderstreept het belang van initiatieven die hun veiligheid verbeteren. Er mag geen drempel zijn om onheuse bejegeningen, geweld of discriminatie te melden.

Digitale gegevensbescherming en ICT

Steeds meer dienstverlening en gegevensbeheer verloopt digitaal. Dat maakt kwetsbaar. We investeren in ICT en gegevensbescherming om hacks te voorkomen.

Concreet voor Putten betekent dit

- De gemeente behoudt het vaste steunpunt in het gemeentehuis waar burgers de wijkagent kunnen spreken
- We stimuleren en faciliteren voorlichting op basisscholen over sociale veiligheid én digitale veiligheid. We onderzoeken of deze voorlichting ook breder via verenigingen kan worden geboden.
- We zetten intensief in op matiging van alcoholgebruik door voorlichting en controle. We onderzoeken of een alcoholverkeerscursus met name voor jongeren in meer gevallen verplicht of dringend aangeraden kan worden.
- Er wordt in samenwerking tussen wijkagenten en Actief Putten gewerkt aan het tegengaan van overlast(locaties) door jongeren
- We gaan leegstand van bedrijventerreinen en van stallen in het buitengebied tegen
- We onderzoeken met een frisse blik de mogelijkheden van functieverandering
- De gemeente heeft een meldpunt discriminatie en geweldsincidenten waar burgers melding kunnen maken van onveilige situaties en van discriminatie
- We actualiseren het integraal handhavingbeleid uit 2012

Verkeer & vervoer

12

Het verkeer blijft om aandacht vragen. Nog steeds neemt het aantal auto's toe. De SGP vindt dat de belangrijke doorgaande verkeersstromen zoveel mogelijk buiten de woonkernen moeten blijven. Het openbaar vervoer (OV) is een belangrijk middel, dat we efficiënt willen inzetten. Het fietsverkeer kan worden geoptimaliseerd. De SGP zet sterk in op de verduurzaming van het vervoer.

Optimale doorstroom

Om de bereikbaarheid te vergroten pakt de gemeente actuele verkeersknelpunten met spoed aan, ook op de plekken waar autoverkeer stroopt. De ontwikkeling van het Sligro-terrein naar wonen vraagt om een goede aansluiting op de Voorthuizerstraat. Deze woningen en de nieuwe wijk Halvinkhuizen hebben hun effect op de doorstroom in het dorp.

Rondweg

De nieuwe wijk Halvinkhuizen vraagt om een goede ontsluiting. We zien nu al dat het verkeer op de van Geenstraat en Engweg voor overlast zorgt. De SGP vindt het belangrijk dat het centrum van Putten niet als doorgangsweg wordt gebruikt. Op basis van de gemeten verkeersintensiteiten wil de SGP de verkeersstromen zo omleiden dat de verkeersveiligheid en leefbaarheid in het centrum en in de woonwijken bevorderd wordt. Een goede zuidelijke rondweg om Putten, tenminste tussen de Voorthuizerstraat en de Nijkerkerstraat is daarbij onmisbaar en heeft voor ons prioriteit. Dat betekent keuzes maken, ook financieel.

Veiligheid

Verkeersveiligheid is voor de SGP heel belangrijk. De inzet is altijd om de verkeersstromen zo te geleiden dat iedereen op een zo veilig mogelijke manier kan deelnemen aan het verkeer. De wegen naar en rond scholen hebben de speciale aandacht. Hierbij is het ook belangrijk dat de wegen zo ingericht zijn dat de politie de geldende snelheidsregimes wil en kan handhaven. In het bijzonder geldt dit voor de 30 km-zones en wegen.

We ruimen ook een belangrijke plaats in voor het langzame verkeer; in Husselerveld en Rimpeler is er al aandacht voor doorgaand fietsverkeer. We willen dat breder doortrekken en aan de ene kant zorgen voor een goede verbinding naar het station en aan de andere kant de aansluiting naar het dorp bij de fietstunnel en de Engweg/Dorpsstraat verbeteren. Ook de Engweg zelf moet veiliger worden voor fietsers.

Duurzaam vervoer

Vervoer wil de SGP niet alleen goed geregeld hebben, maar ook zo schoon mogelijk. Hiervoor zijn goede OV-mogelijkheden noodzakelijk. Elektrisch vervoer wordt steeds belangrijker. De gemeente faciliteert het realiseren van meer laadpalen. Hierbij is er naast aandacht voor de auto's ook aandacht voor de elektrische fietsen. De gemeente stimuleert inwoners om te fietsen en zorgt voor goede en veilige fietsverbindingen tussen het centrum en de wijken, van en naar het station, de zorgcentra sportterreinen en overige voorzieningen.

Concreet voor Putten betekent dit

- De SGP streeft naar een optimale ontsluiting van woonwijken; in het bijzonder van de nieuwe wijk Halvinkhuizen
- De zuidelijke rondweg is onmisbaar, de gemeente zet in op een rondweg tussen de Voorthuizerstraat en Nijkerkerstraat en voert een actieve lobby bij de provincie
- De gemeente dringt bij de provincie aan op spoedige realisatie van een veilig fietspad langs de Voorthuizerstraat, mede met het oog op de vele scholieren
- De Engweg wordt veiliger gemaakt, met name voor fietsers
- Openbaar vervoer blijft tenminste op dezelfde schaal als nu. Een goed bereikbaar treinstation is daarbij een absolute must.
- De gemeente faciliteert de realisatie van meer laadpalen voor elektrisch rijden
- Er komen meer oplaadpunten voor elektrische fietsen in het centrum
- De bewaakte fietsenstalling in het centrum levert veel positieve respons, zowel onder inwoners als toeristen. We zetten dit voort en bouwen het mogelijk uit

Ons hele westerse samenlevingsmodel is gebaseerd op het kapitalistische groeimodel. De SGP vindt economie ook belangrijk. Voor ons is de economie geen doel maar een middel. De economie is nodig om in ons levensonderhoud te voorzien. Vanuit het Bijbels perspectief van rentmeesterschap is het onze verantwoordelijkheid om de schepping niet te laten lijden onder onze drang naar welvaart. Economische resultaten worden bij voorkeur met circulaire middelen behaald.

De SGP vindt een sterke lokale economie met voldoende bedrijvigheid belangrijk. Daardoor zorgen we immers voor werkgelegenheid voor onze inwoners. En werk is een van de dingen die zorgen voor structuur en een sociaal netwerk. Daar heeft iedereen behoefte aan. Tegelijk is de economie en betaald werk niet alles. Vrijwilligerswerk en mantelzorg is onbetaalbaar en verdient het gefaciliteerd en beloond te worden.

Economie: lokaal en regionaal

De economie ontwikkelt zich razendsnel. Het is daarom belangrijk om niet vast te blijven houden aan de structuren van het heden en het verleden. We moeten op tijd de bakens verzetten en nieuwe ontwikkelingen volgen. Tegelijkertijd wordt de economie niet alleen globaler, maar ook regionaler door bijvoorbeeld innovatieve bedrijven die regionaal samenwerken. Daarom is het belangrijk om regionaal afgestemd beleid te hebben, waarmee op deze ontwikkelingen kan worden ingespeeld. Bij de regionale aandacht pas ook aandacht voor streekproducten en korte voedselketens. In Putten hebben we veel ondernemers: van heel veel zelfstandigen zonder personeel in de bouwsector tot internationale spelers die de hele wereld over gaan. Dat vraagt maatwerk en een individuele aanpak.

Zorg voor ondernemers

Zelfstandige ondernemers in het midden- en kleinbedrijf zijn de ruggengraat van onze economie. Zij verdienen de steun van de gemeentelijke overheid. Dat kan door hen te faciliteren en goed met hen te communiceren. Ook moeten ze voorzien worden van goede locaties om stabiele groei mogelijk te maken. Regels zijn er om deze bedrijven te beschermen en te reguleren - niet om ze te belemmeren. Dat moet de insteek van alle regelgeving zijn. We laten op de regelgeving daarom de mkb-toets los.

Bedrijventerrein

Met voortvarendheid maken we de aanleg van ruim 7 ha netto bedrijventerrein bij de Henslare mogelijk. Na het vaststellen van de gebiedsvisie leggen we het bestemmingsplan nog voor 1 juli 2022, voor de ingangsdatum van de Omgevingswet, ter inzage. De Henslare is deels voor vervanging van de Ambachtstraat. Met het wegvallen van de bedrijfsbestemming bij de Sligro en de latente belangstelling onderzoeken we of verdere uitbreiding van de Henslare wenselijk en mogelijk is. Keizerwoert en de Hoge Eng Oost blijven bedrijventerreinen. Leegstand gaan we tegen, dus bouwen we niet voor leegstand.

Winkelcentrum

Ook in Putten zien we van tijd tot tijd winkels leegstaan of weggaan. Het is belangrijk dat het kernwinkelgebied goed gevuld blijft; de recente verhuizing van de kringloopwinkel en de toekomstige verhuizing van de Boni dragen hier goed aan bij. De afgelopen jaren hebben de winkeliers met corona en de diverse beperkende maatregelen het vet op de botten verloren. Primair is het aan de ondernemers zelf met oplossingen te komen, als gemeente denken we mee en stimuleren we activiteiten om het centrum in de spotlight te zetten. We faciliteren middels de reclamebelasting. Parkeren blijft gratis.

Boeren, tuinders en boerende burgers

Boeren en tuinders verdienen gemeentelijke steun. Zij zijn belangrijk voor onze voedselvoorziening en spelen een goede rol in natuurbeheer en het behoud van onze landschappen. De gemeente creëert ruimte voor hen om hun bedrijf economisch gezond te houden. Regelgeving dient als een steun in de rug in plaats van als stok tussen de spaken. De volkstuinen moeten op korte termijn een nieuwe plek vinden in Putten. Het is waardevol dat mensen zelf verbouwen, een kortere voedselketen is niet denkbaar. We willen kijken of aan de volkstuinen een stukje educatie gekoppeld kan worden en ook scholen hierin kunnen participeren.

Recreatie

Langzaam maar zeker zien we de vruchten van het de afgelopen jaren gevoerde beleid. We onderschrijven de wens van de PROV om recreatie recreatie te laten en ondersteunen en versterken waar mogelijk de recreatieclusters.

Concreet voor Putten betekent dit

- Verder vitaliseren (leegstand tegengaan) van de winkelstraten conform centrumplan. De Gervenhof beter verbinden met het centrum.
- Tenminste huidige omvang aan ha bedrijventerrein behouden ook na omkleuren van locatie Ambachtstraat en voormalig Sligroterrein
- Het nieuwe bedrijventerrein aan de Henslare verder ontwikkelen tot een duurzaam bedrijventerrein gericht op de toekomst
- Leegstand van Keizerswoert actief tegengaan en dit bedrijventerrein op mooie wijze laten aansluiten aan de Henslare
- Vergunningaanvragen en bezwaren worden binnen de gestelde wettelijke termijnen afgehandeld; het afhandelen van principeverzoeken duurt in de regel zeker niet langer
- De gemeente voert een soepel beleid voor boeren en tuinders om deze voedselvoorzieners te behouden, onder andere bij het verlenen van vergunningen
- Met voorrang zoeken naar een nieuwe plek voor de volkstuinen
- Mogelijkheid van een educatief programma over voedsel in combinatie met de volkstuinen onderzoeken en hierbij de scholen betrekken
- Faciliteren en versterken van de recreatiesector

De SGP wil opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. Wij zien om naar mensen in kwetsbare omstandigheden. Zij krijgen vanuit Bijbelse naastenliefde zorg en ondersteuning of zelfs bescherming. Kerken, scholen en andere maatschappelijke instellingen betrekken we intensief bij het gemeentelijke beleid in het sociaal domein.

Inclusieve samenleving

De SGP staat voor een inclusieve samenleving. In die samenleving is voor iedereen plaats. Niet de dictatuur van de helft plus één beslist, maar we houden rekening met elkaar. In het bijzonder heeft de SGP oog voor minderheden in wat voor opzicht dan ook. In het kader van het sociaal domein betekent dat bijvoorbeeld oog voor jeugd, voor chronisch zieken en gehandicapten, voor ouderen, voor eenzamen, voor mensen zonder werk en voor statushouders. De SGP wil zich voor elk van deze doelgroepen inspannen, zodat voorzieningen die voor velen van ons vanzelfsprekend zijn, voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn, zowel fysiek als digitaal.

Kansrijke start

De SGP steunt het programma Kansrijke Start. Het is belangrijk om gezinnen in een kwetsbare situatie beter te ondersteunen gedurende de eerste 1000 dagen van hun kind. Het programma Kansrijke Start biedt mogelijkheden om hieraan invulling te geven.

Jeugdzorg

Jongeren moeten gezond en veilig opgroeien tot burgers. Ze moeten vanuit een gezond verantwoordelijkheidsbesef volop meedoen in de samenleving. Daarom wil de SGP investeren in de jeugd. Er moeten goede voorzieningen en netwerken worden geboden. Waar hulp nodig is, moet hulp geboden worden en voor de SGP staat kwaliteit voorop. De SGP wil de kwaliteit en de financiële ontwikkelingen blijven monitoren en minstens halfjaarlijks bespreken in de gemeenteraad. De SGP schuwt het echter niet om kritische keuzes te maken bij de inzet van het budget wanneer het budget niet toereikend blijkt te zijn.

Bij de hulp moeten zorgvragers de keuzevrijheid hebben, zodat rekening gehouden wordt met de levensovertuiging van de jongeren en hun ouders.

Preventie en jeugdzorg

Om de kosten van jeugdzorg tegen te gaan, maar ook om problemen te voorkomen en een gezonde omgeving voor onze jongeren te realiseren, wil de SGP zich inzetten voor goede preventie en voorlichting. Sexting van kwetsbare meisjes en gameverslaving onder jongens zijn ook in Putten veel voorkomende problemen. (V)echtscheidingen en financiële problemen in gezinnen laten zich ook onder onze jongeren gevoelen en bedreigen hun ontwikkeling, met persoonlijkheidsstoornissen als gevolg. Ook zijn er kinderen die geen kind kunnen zijn, omdat ze al vroeg zorgtaken moeten vervullen en feitelijk jonge mantelzorgers zijn. Automutilatie en depressies zijn geen uitzondering. Naast preventie en voorlichting is tijdig signaleren en kunnen ingrijpen van eminent belang.

Als overheid bereiken we onze jongeren lang niet altijd en overal en zelfs voor ouders is dat niet altijd eenvoudig. Als gemeente hebben we daarom de steun van kerken, (sport)verenigingen, wijkteams en sociale verbanden nodig, zowel voor het vroegtijdig oppakken van signalen als het geven van voorlichting. De voorlichting moet zich niet alleen richten op de jongere zelf, maar ook op zijn omgeving en netwerk. Voorlichting en vroegsignalering blijven de komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

Volksgesondheid

De volksgesondheid is een punt van aanhoudende zorg van de overheid. Het is voor ons bruto nationaal geluk belangrijk dat welvaart en welzijn met elkaar in balans zijn. De gemeentelijke overheid kan veel voor haar burgers betekenen door in volksgesondheid en welzijn te investeren. Te denken valt aan het stimuleren van een gezonde levensstijl en bewegen. Op scholen krijgen leerlingen hierover voorlichting; ook over de gevaren van verslaving moet voorlichting gegeven blijven worden.

Zorg en welzijn (wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) legt veel verantwoordelijkheid neer bij de burgers. De zorg is bedoeld voor (kwetsbare) medeburgers en hun leefomgeving. Daarbij biedt de gemeente ondersteuning, begeleiding en verzorging aan huis. In de praktijk blijkt de burger niet altijd van deze mogelijkheid op de hoogte en evenmin van alle regelingen die er onder de WMO zijn. De SGP wil zich inzetten op betere voorlichting en hierbij ook maatschappelijke partners, zoals de Participatieraad en de nieuwe organisatie voor het Brede Welzijnswerk, nadrukkelijk betrekken.

De SGP pleit voor een ruimhartig beleid. Er moeten voorwaarden worden geschapen, zodat de burger zijn eigen verantwoordelijkheid kan nemen en solidair is met mensen met

een (psychiatrische) handicap en/of langdurige zorgbehoefte. Mantelzorg en vrijwilligerswerk moeten worden aangemoedigd en belemmeringen zoveel mogelijk worden weggenomen.

Ook voor de zorg onder de WMO geldt dat het waarborgen van identiteitsgebonden zorg voor de SGP belangrijk is.

Werk en inkomen

De SGP wil economische activiteiten stimuleren, maar trekt daarbij ook grenzen. Werk is geen doel op zichzelf, maar een uitwerking van de Goddelijke opdracht om de aarde te beheren. De arbeidsparticipatie moet dan ook niet met allerlei regelingen koste wat kost worden opgevoerd. Wel is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn of haar inkomen en mag het werk zich richten op het verwerven van inkomen en beloning naar prestatie. Daarnaast moet werk zich vertalen in het bijdragen aan de maatschappij, hetzij indirect door giften en diaconaat, hetzij rechtstreeks door vrijwilligerswerk.

Niet alleen betaald werk is waardevol. Voor de SGP is betaald en onbetaald werk gelijkwaardig. Zorg, ondersteuning en vrijwilligerswerk moeten als even nuttige maatschappelijke bijdragen worden gestimuleerd en gewaardeerd. De mantelzorgers verdienen niet alleen een blijk van waardering, maar ook ondersteuning.

De SGP heeft een groot hart voor mensen die door omstandigheden niet kunnen werken. Mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt (langdurig werklozen, gehandicapten, bijstandsgerechtigden) worden door de gemeente actief geholpen. Daarbij werkt de gemeente nauw samen met werkgevers in de gemeente en regio, waaronder de Inclusief Groep en de sociale werkvoorziening. Als werken onmogelijk is of als er geen werk te vinden is, moet de gemeente in een inkomen voorzien. Een uitkering is dus een vangnet, geen hangmat. De komende jaren wil de SGP stevig inzetten op re-integratie, zodat iedereen meedoet; ook mensen die al langere tijd uit het arbeidsproces zijn.

Burgers die van een wettelijk sociaal minimum moeten rondkomen, hebben het zwaar. Zij kunnen bij de SGP rekenen op een ruimhartig minimabeleid. De SGP wil alle wettelijke mogelijkheden maximaal benutten. Hierbij wil de SGP ook op zoek naar mogelijkheden voor eenverdieners en gezinnen. In het landelijke belastingstelsel worden tweeverdieners stelselmatig bevoordeeld en door de vele toeslageregelingen hebben ook of juist mensen met een inkomen tot modaal het financieel niet of nauwelijks beter dan minima.

Asielzoekers en statushouders

Voor statushouders geldt dat we hun een veilige plaats in onze Puttense samenleving willen bieden waarin ze er helemaal bij horen en dat gaat verder dan een woning. We blijven inzetten op

één verhuisbeweging: direct op de definitieve woonplek.

Statushouders hebben net als ieder ander ook een eigen verantwoordelijkheid en er mag en moet van hen ook veel inspanning gevraagd worden. De laatste jaren is het moeilijk gebleken hierin stappen te zetten en bestaat het gevaar dat zij aan de zijlijn blijven staan. De SGP wil de komende jaren inzetten op de integratie met verplichtingen over en weer en hiervoor duidelijke afspraken maken met organisaties die bij de uitvoering worden betrokken.

Concreet voor Putten betekent dit

- Waarborgen identiteitsgebonden zorg; mogelijkheid tot persoonsgebonden budget moet blijven bestaan
- Veel aandacht voor preventie bij jongeren. Bij hulp en voorlichting niet alleen de jongeren betrekken, maar ook de omgeving en het netwerk. Hierbij ook oog voor huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Inzetten op preventie van (v)echtscheidingen, bijvoorbeeld door relatietherapie voor ouders ter beschikking te stellen
- Kwaliteit van jeugdzorg waarborgen; monitoren en minimaal halfjaarlijks bespreken in gemeenteraad
- We sturen erop dat de kosten voor jeugdzorg niet hoger zijn dan het beschikbare budget, ervan uitgaand dat er de komende jaren structureel extra budget voor jeugdhulp vanuit het rijk komt
- Voor jongeren die niet thuis kunnen wonen, wordt een zo 'thuis' mogelijke oplossing gezocht, in een pleeggezin of in een gezinshuis. We houden goed contact met pleegouders en gezinshuisouders, en steunen hen in het belangrijke werk dat ze doen.
- Naast het minimabeleid ook aandacht voor de financiële positie van mensen met modaal inkomen en gezinnen
- Stevig inzetten op participatie en integratie van statushouders; daar horen goede prestatie-afspraken bij
- Toegankelijkheid tot voorzieningen vergroten. Ook voor mensen met een handicap (denk bijvoorbeeld aan blinden en chronisch zieken) en ouderen.
- Bekendheid met en aanwezigheid van voldoende cliëntenondersteuning bevorderen
- Zorgen voor goede voorzieningen op het gebied van psychosociale hulp

Goed onderwijs is erg belangrijk voor de ontwikkeling van burgers en van de samenleving. Het Rijk is verantwoordelijk voor goed onderwijs en voor toezicht op de onderwijskwaliteit. De gemeente heeft vooral een belangrijke rol bij het scheppen van goede randvoorwaarden. De gemeente heeft daarom een taak bij lokaal onderwijsbeleid, passend onderwijs, leerlingenvervoer, nieuwbouw en uitbreiding van scholen, het tegengaan van onderwijsachterstanden en toezicht op de leerplicht. Het is goed dat de gemeente zich betrokken voelt op het onderwijs in elke kern. De professionele ruimte van scholen blijft daarbij vooropstaan. De SGP vindt de vrijheid van onderwijs absoluut leidend.

Onderwijshuisvesting; veilig naar school

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. Het integraal huisvestingsplan (IHP) van de gemeente moet hierin concreet voorzien. Veilig naar school betekent ook dat de scholen voldoen aan de normen met betrekking tot oppervlakte binnen en buiten en eisen met betrekking tot ventilatie. We willen het vergroenen van schoolpleinen stimuleren.

De SGP vindt het belangrijk dat de scholen goed en veilig bereikbaar zijn, zodat ieder kind zoveel mogelijk in zijn eigen buurt of omgeving naar school kan. Uiteraard is het belangrijk dat de ouders en de leerlingen kunnen kiezen voor een school die bij hun identiteit past. Bij de bouw van de wijk Halvinkhuizen moet met deze punten rekening worden gehouden.

Voor leerlingen die gebruik maken van clusterscholen of scholen van Speciaal Basis Onderwijs buiten Putten en waarvoor de huidige regelgeving niet voldoet, moet naar een oplossing worden gezocht. Bij die oplossing moet rekening worden gehouden met de mogelijkheden van het kind en met de gezinssituatie.

Onderwijsachterstanden tegengaan

Gemeenten bieden speciale programma's aan om kinderen met een onderwijsachterstand te helpen. Ze krijgen daar ook geld van het Rijk voor. De SGP hecht eraan dat dit geld goed en gericht besteed wordt. Ieder kind vanaf vijf jaar is leerplichtig. Voor jongere kinderen worden programma's van voor- en vroegschoolse

educatie voor kinderen met een indicatie ondersteund.

Thuiszitters en startkwalificatie

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor toezicht op de Leerplichtwet. De problemen met thuisblijvende kinderen zijn vaak complex. Toch wil de SGP thuiszitten zoveel mogelijk terugdringen en voorkomen. Het is belangrijk dat alle jongeren een startkwalificatie halen die het mogelijk maakt mee te doen in de samenleving. De SGP realiseert zich dat de school soms tijdelijk of definitief niet de juiste ontwikkelomgeving kan zijn. Het is dan belangrijk dat er in andere instellingen doelgericht gewerkt wordt aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Leerlingenvervoer

De gemeente betaalt onder bepaalde voorwaarden (een deel van) het vervoer van leerlingen. Dit geldt voor leerlingen die door een beperking niet zelfstandig naar een passende school kunnen of voor leerlingen die verder moeten reizen omdat er geen school met een passende identiteit in de buurt is. De SGP vindt het zogeheten 'signatuurvervoer' belangrijk.

Door de komst van passend onderwijs hoeven leerlingen soms minder ver te reizen. De gemeente stelt zich royaal op en werkt voortvarend mee bij de vergoeding van leerlingenvervoer aan (pleeg)ouders. Dat geldt zeker in het kader van een maatregel van kindbescherming.

Bibliotheken

De SGP wil laaggeletterdheid en taalachterstanden effectief aanpakken. Het bevorderen van leesgedrag onder jonge kinderen is hierbij een belangrijk middel. Samenwerking tussen scholen en bibliotheken om het lezen te stimuleren is waardevol. Dit is een rol die alle drie de bibliotheken kunnen en moeten vervullen.

De bibliotheek moet ook een plaats zijn waar betrouwbaarheid en diversiteit van informatie gewaarborgd is. Juist in de digitale wereld waar mensen veel informatie vrij op internet kunnen opzoeken zonder te weten of de informatie klopt, biedt dat meerwaarde. De SGP ziet ook een meerwaarde in de christelijke bibliotheken die boeken en lectuur aanbieden passend bij de identiteit en interesse van een groot deel van de Puttense bevolking.

De bibliotheken kunnen ook een rol spelen bij het leren van de taal door statushouders; het beheersen van de taal bevordert de integratie.

Concreet voor Putten betekent dit

- Basisschoolleerlingen moeten veilig en in vertrouwde omgeving naar een goed bereikbare school kunnen
- We faciliteren goed vervoer naar clusterscholen en speciaal basisonderwijs
- Inzetten bibliotheken bij tegengaan on- en laaggeletterdheid
- De christelijke bibliotheken hebben hun eigen plaats en bestaansrecht naast de openbare bibliotheek
- Onderwijs, jeugdhulp en gezin moeten intensief samenwerken om thuiszitten en huiselijke problemen te voorkomen
- Veel aandacht voor taalontwikkeling bij statushouders
- Aandacht voor de ventilatie en het binnenklimaat in scholen
- Groene schoolpleinen stimuleren

Sport, cultuur & recreatie

20

De SGP wil een samen-leving, niet een naast-elkaar-leving. Verantwoord samen recreëren en sporten kan hierbij een positieve rol spelen, net als kunst en cultuur. Desondanks is de zorg voor kunst, cultuur en sport niet in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de overheid. Deze zaken moeten opkomen uit en gedragen worden door de samenleving zelf. Monumenten en cultureel erfgoed geven een belangrijk beeld van de bijzondere geschiedenis van Nederland en vragen wel een stimulerende rol voor de overheid.

Sport

Recreatieve sport kan een positieve bijdrage leveren aan de vorming en de gezondheid van de jeugd. Ook heeft sport voordelen voor de volksgezondheid en voor sociale verbanden. Veel vrijwilligers zijn op dit terrein actief en ook ouders tonen vaak grote betrokkenheid. We willen de sport ondersteunen door als gemeente goede faciliteiten en accommodaties te bieden. Ouderen en mensen met een handicap verdienen hierbij extra aandacht. Sporten en bewegen heeft positieve gezondheidseffecten. Om al deze redenen ziet de SGP een rol voor de overheid in het bevorderen van breedtesport. Voor hun maatschappelijke rol verdienen de sportverenigingen ondersteuning en subsidie.

Naast sport zijn er meer mogelijkheden voor bewegen, recreatie en ontspanning. De gemeente draagt zorg voor goede randvoorwaarden. Recreatievoorzieningen moeten passen bij het Puttense karakter. Vrij ademen is belangrijk, speelvoorzieningen voor kinderen in de open lucht verdienen hierbij extra aandacht.

In omliggende gemeenten is men hard bezig om het routenetwerk uit te breiden. Wij als SGP vinden het belangrijk dat de gemeente Putten meegaat in deze ontwikkeling, zodat we een mooi aanbod wandel-, fiets-, mtb- en ruiterroutes hebben.

Cultuur en kunst

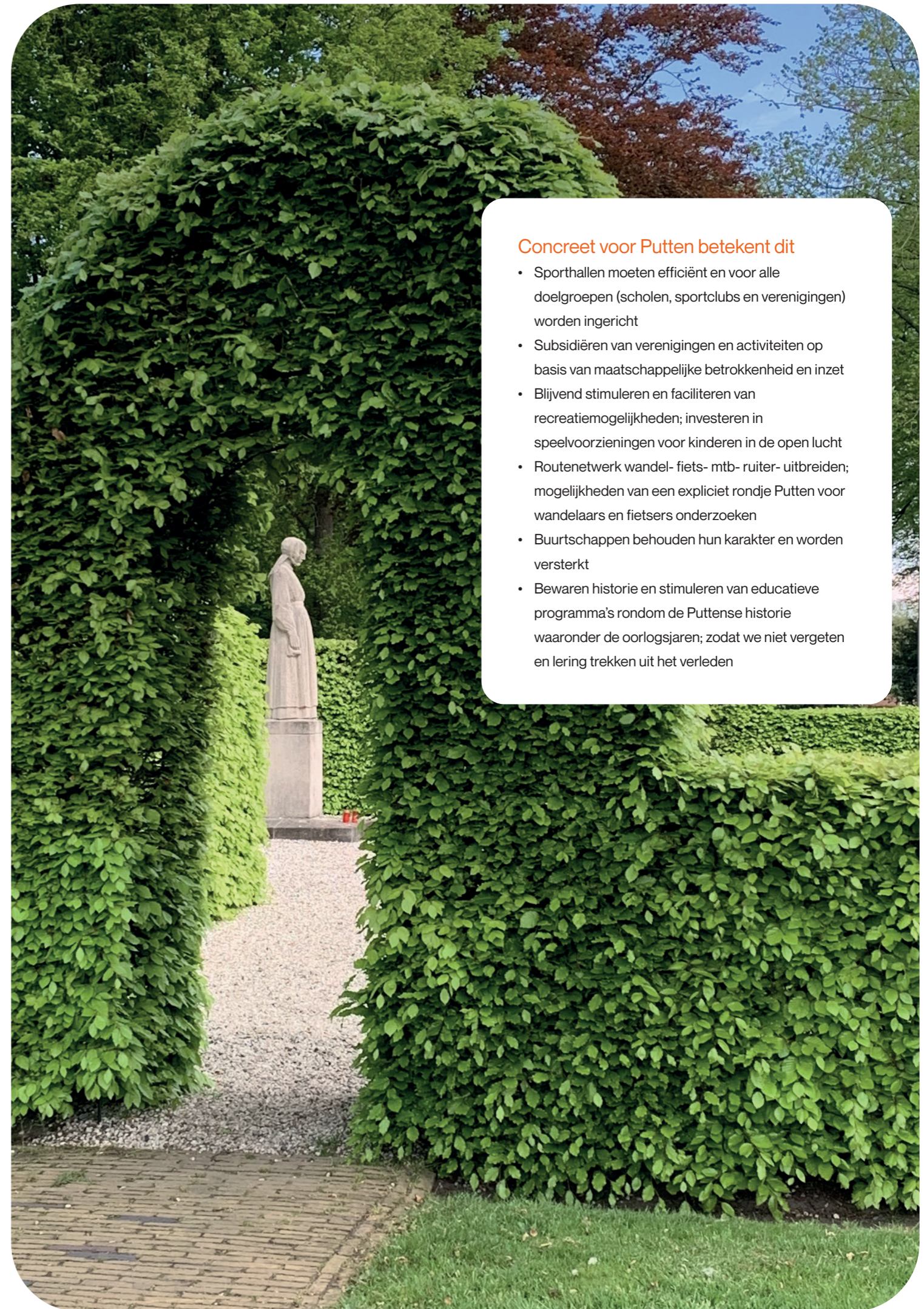
De SGP vindt cultuurbeleving belangrijk. Het stimuleren en ondersteunen van sociaal-culturele activiteiten kan daaraan bijdragen. Wel vindt de SGP het belangrijk dat de culturele activiteiten ontstaan uit particulier initiatief. Evenementen, cultuuruitingen en kunst moeten altijd bij de goede zeden passen en mogen niet aanstootgevend zijn.

Cultuurhistorie

De Puttense identiteit wordt gestempeld door het verleden; het is bijzonder waardevol de geschiedenis te kennen en te leren van het verleden. Wanneer scholen en bibliotheken met steun van de gemeente de handen ineen slaan, kan het bewustzijn van onze bijzondere cultuur en geschiedenis bij jongeren levend worden gehouden. Dit geldt zowel de razzia in 1944 als de historie uit een verder verleden en het erfgoed. De huidige Puttense musea de Mariahoeve en de Tien Malen verdienen hierbij een prominente plaats. Ook de karakteristieken van de buurtschappen moeten worden behouden en/of versterkt. Met het behoud van monumenten en cultuurhistorisch erfgoed wordt de gemeente ook aantrekkelijker voor inwoners en toeristen.

Concreet voor Putten betekent dit

- Sporthallen moeten efficiënt en voor alle doelgroepen (scholen, sportclubs en verenigingen) worden ingericht
- Subsiëren van verenigingen en activiteiten op basis van maatschappelijke betrokkenheid en inzet
- Blijvend stimuleren en faciliteren van recreatiemogelijkheden; investeren in speelvoorzieningen voor kinderen in de open lucht
- Routenetwerk wandel- fiets- mtb- ruiter- uitbreiden; mogelijkheden van een expliciet rondje Putten voor wandelaars en fietsers onderzoeken
- Buurtschappen behouden hun karakter en worden versterkt
- Bewaren historie en stimuleren van educatieve programma's rondom de Puttense historie waaronder de oorlogsjaren; zodat we niet vergeten en lering trekken uit het verleden

Rentmeesterschap is een centrale gedachte binnen de SGP. God heeft de aarde aan de mens toevertrouwd om die te bouwen en te bewaren. Goed rentmeesterschap is daarom belangrijk. Natuurlijke hulpbronnen putten we niet uit. Tegelijk mogen we genieten van de vruchten van de aarde. We willen daarom goed omgaan met de schepping en de volksgezondheid. Een duurzame samenleving, waarbij kinderen en kleinkinderen niet worden belast met de negatieve erfenis van onze generatie, is erg belangrijk. Milieuregels worden bij voorkeur (inter)nationaal gemaakt. De SGP zal gemaakte afspraken respecteren en nastreven.

Duurzame energievoorziening

De vraag naar energie blijft stijgen. Fossiele energiebronnen op aarde raken uiteindelijk uitgeput. Daarom wil de SGP een actieve bijdrage leveren aan energiebesparing. Initiatieven die het energieverbruik verminderen verdienen de voorkeur boven het duurzaam opwekken van energie. Ook willen we rendabele, duurzame energiebronnen inzetten. De kunst is om de juiste acties op het juiste moment uit te voeren. Immers, allerlei besparingstechnieken en de efficiëntie van duurzame energieopwekking verbeteren in snel tempo.

Het is van belang dat de gemeente doelen stelt, zowel als het gaat om besparingen als om het duurzaam opwekken van energie. Dit zorgt voor draagvlak en maakt ook inzichtelijk in hoeverre het landelijke beleid haalbaar is. De gemeente dient hierbij te sturen en regie te houden. Zonder een heldere eigen visie is de kans groot dat een gemeente aan de leiband wordt gelegd van landelijk en regionaal energiebeleid.

Ondersteunen particuliere en grotere duurzaamheidsinitiatieven Bij uitstek kan de gemeente de rol van onafhankelijk adviseur op zich nemen. Het is van belang dat burgers zich gesteund weten door de lokale overheid bij het verduurzamen van hun huis, gedrag en leefomgeving. De rol van de gemeente is daarbij vooral faciliteren en ondersteunen. De gemeente kan sturen met subsidies en revolverende fondsen. Wij zijn geen voorstander van structurele subsidiëring van grotere duurzaamheidsinitiatieven. Er is in het bijzonder aandacht voor de sociaaleconomisch

zwakkeren. Deze groep mag niet de dupe worden van dure duurzaamheidsmaatregelen. Helaas is de praktijk nu vaak zo dat duurzaamheidssubsidies terechtkomen bij de meest draagkrachtigen.

Het opwekken van duurzame energie

Gemeenten zijn in beginsel geen initiatiefnemers voor het opwekken van duurzame energie. Het initiatief daarvoor ligt bij bedrijven, coöperaties en particulieren. Waar projecten in de omgeving passen en op draagvlak kunnen rekenen, dienen gemeenten dit goed te faciliteren. De opbrengst van de energie blijft zo veel mogelijk binnen de gemeente. Met zon en wind alleen zullen we de klimaatdoelstellingen van 2050 niet halen. Temeer niet omdat deze weersafhankelijk zijn en opslag van energie vooralsnog lastig is. De gemeente moet daarom richting Den Haag aandringen op (verdere) ontwikkeling van alternatieve energiebronnen zoals waterstof en thorium. De gemeente heeft ook de taak inzichtelijk te maken hoe het staat met de lokale netcapaciteit in de komende jaren.

Klimaatadaptatie

Naast vele andere partijen (want het klimaat gaat ons allemaal aan) heeft de gemeente een belangrijke taak in klimaatadaptief handelen. Het gaat dan met name om thema's als wateroverlast, droogte, hitte en risico op overstromingen.

Voorbeelden van klimaat- of ruimtelijk adaptief handelen zijn: het aanleggen van speelpleinen in stedelijk gebied die ook fungeren als wateropvang, het aanleggen van wadi's, meedoen met Operatie Steenbreek (ontsteden en vergroenen van de buitenruimte), groene parkeerplaatsen en natuurvriendelijke oevers aanleggen.

Milieu en leefomgeving

De natuur vraagt om een zorgvuldige omgang. We hebben de taak om Gods goede schepping te bouwen en te bewaren. Een schoon milieu heeft daarom onze aandacht. We kunnen immers juist lokaal het grootste verschil maken. Bij een schoon milieu hoort schone lucht en vrije ademruimte. We sluiten ons aan bij het Schone Lucht Akkoord.

Beheer van openbare ruimte

Het is belangrijk om te zorgen voor een prettige, groene leefomgeving. Onder het beheer van openbare ruimte vallen water,

verhardingen, openbare verlichting, groen en speelvoorzieningen. Het beheer moet, waar mogelijk, integraal gebeuren. Bij werkzaamheden en groot onderhoud aan wegen en riolering geven we de openbare ruimte graag een kwaliteitsimpuls. Bomen, struiken en plantsoenen bevorderen de leefbaarheid in de gemeente. Daarom verdient groen extra aandacht. Dat geldt met name voor de dorpsentrees.

Milieu en afval

Burgers en bedrijven produceren enorm veel afval, vaak zonder zich daar bewust van te zijn. De SGP wil dat de vervuiler betaalt. Het huidige systeem van afvalinzameling stimuleert burgers goed te scheiden; dat willen we zo houden. Bij het aanbieden van groenafval laten we meewegen dat we burgers stimuleren te vergroenen en dat we daarom niet de hoofdprijs vragen voor groenafval.

Concreet voor Putten betekent dit

- Focus op energiebesparing en isolatie; energie die je bespaart hoeft je niet op te wekken; burgers stimuleren en hier warm voor maken
- Bovenlokale en gemeentelijke (subsidie)regelingen goed op elkaar afstemmen en aanvullen; ook voor het treffen van één maatregel moet een burger subsidie kunnen krijgen
- Zelf het goede voorbeeld geven door daken van (semi) overheidsgebouwen, waaronder scholen, zoveel mogelijk te voorzien van zonnepanelen
- Bedrijven verleiden/faciliteren om te verduurzamen; geen verplichting voor bestaande gebouwen, wel bij nieuwbouw
- Grootschalige Energie Opwekking volgens het principe van de zonneladder (dus eerst op daken) in relatie tot de mate waarin doelen/ambities zijn gehaald; geen zonnenvelden op hoogwaardige landbouwgrond
- Voor grootschalige windenergie is de Veluwemeerkust een logische locatie
- Lobbyen voor andere vormen van energieopwekking dan alleen zon en wind
- Nu de landelijke overheid via de RES energieambities bij de gemeente legt, moet het rijk ook de middelen beschikbaar stellen om deze ambities te kunnen invullen
- Voor afval geldt dat de vervuiler betaalt, maar vergroenen door particulieren mag niet tot hoge kosten leiden

Volkshuisvesting & ruimtelijke ordening

Wonen en werken zijn belangrijke onderwerpen in de gemeenteraad. Daarbij is een evenwichtig woningaanbod belangrijk; dat maakt de gemeente aantrekkelijk voor inwoners. Er moet oog zijn voor de verhouding tussen huur- en koopwoningen en voor de verschillende prijsklassen van de koopwoningen.

Het ruimtelijk beleid van de SGP is gebaseerd op Bijbels rentmeesterschap. Bij plannen voor de uitbreiding van een stad of dorp, moeten ook de inbreidingsmogelijkheden worden bekeken. Verduurzaming van de ruimtelijke ordening is een leidend principe. Ontwikkelingen passen hierdoor bij de identiteit van de woonomgeving.

Nederland heeft een rijke geschiedenis. Dat is te zien aan historische gebouwen met diverse bouwstijlen en aan archeologische vondsten en cultuurlandschappen. Gemeenten en landschappen krijgen hierdoor karakter en een aantrekkelijk woon- en leefmilieu. De SGP wil ruimte bieden aan ruimtelijke ontwikkelingen, maar met respect voor cultuurhistorie en archeologie.

Het is goed om wonen, leren en werken integraal te benaderen. Of een burger werk heeft in de regio, wat zijn of haar opleidingsniveau is en of er passende onderwijsvoorzieningen aanwezig zijn, bepaalt mede wat voor huis aantrekkelijk voor hem is.

Ruimtelijke ordening en de Omgevingswet

In 2022 wordt naar verwachting de Omgevingswet ingevoerd. Die biedt een kans om lokale beleidsruimte te ontwikkelen. Het karakter van de verschillende buurtschappen kan hierin geborgd worden. Initiatiefnemers moeten meer verantwoordelijkheid krijgen om draagvlak voor nieuwe bouwontwikkelingen te vinden. We staan open voor particuliere initiatieven. Bij grootschalige ontwikkelingen, zoals bedrijventerreinen, vindt de SGP regionale samenwerking een voorwaarde. Wij willen als rentmeesters altijd zuinig omgaan met de open ruimte.

Volkshuisvesting

In een gemeente moet er voor elke doelgroep woonmogelijkheid zijn. Dat geldt voor starters en ouderen. Conform de woonvisie wordt creativiteit gevraagd. Dat geldt het bouwen en de diverse woonvormen (denk aan appartementen, bebo's, Knarrenhofjes)

maar ook de financiering (Koop nu, betaal later; erfpacht; Koopgarant en de starterslening). Met de doorstroomcoach van de provincie wordt de komende jaren sterk ingezet op doorstroming. Afstemming met de omliggende gemeenten is belangrijk. Demografische ontwikkelingen houden namelijk niet op bij de gemeentegrenzen. Diversiteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van woningen moeten in balans zijn of in balans worden gebracht. De bestaande koop- en huurwoningen moeten worden verduurzaamd. Nieuwe woningen moeten energieneutraal worden gebouwd.

Uitbreiding

De keuze voor Halvinkhuizen is gemaakt. Het is belangrijk dat deze wijk een dorps karakter houdt. We willen geen hogere dichtheid dan gebruikelijk in Putten en er moet veel aandacht zijn voor groen. Tegelijk sluiten we niet de ogen voor de realiteit en betaalbaarheid en dat maakt dat bouwen in meerdere lagen, mits goed ingepast, mogelijk is. Ook hier wijken we niet af van de huidige Puttense schaal en maat. Verder is het belangrijk dat de wijk goed en verkeersveilig bereikbaar is, en dat er voldoende voorzieningen zijn in de wijk zelf.

Inbreiding

Naast uitbreiding in Halvinkhuizen kunnen extra woningen gecreëerd worden door inbreiding/dorpsvernieuwing. De SGP is wel beducht voor hoogbouw en versterking. Zuinig ruimtegebruik en het bundelen van woningen met bestaande voorzieningen is belangrijk. Vernieuwing van de volkshuisvesting moet impulsen geven aan de sociale huursector en aan het dichterbij brengen van zorg- en welzijnsvoorzieningen voor de groeiende groep ouderen.

We geven de komende jaren prioriteit aan het omvormen van het Sligoterrein en de omgeving van de Ambachtstraat naar wonen. We willen de bedrijven van de Ambachtstraat verplaatsen naar de Henslare en Keizerswoert. De impact van bedrijven rond het Sligoterrein willen we terugdringen met behoud van mogelijkheid om te ondernemen.

Buitengebied en buurtschappen

Putten heeft een uitgestrekt buitengebied. Dat buitengebied verandert in een hoog tempo. Agrarische bedrijven verdwijnen en woningen worden toegevoegd, met name door functieveranderingen. De SGP vindt extra (politieke) aandacht de komende jaren noodzakelijk om te voorkomen dat het buitengebied een verdunde bebouwde kom wordt. De toevoeging van woningen door functieverandering moet bij voorkeur rondom de dorpsrand plaatsvinden.

Functieverandering van agrarische bedrijvigheid naar niet-agrarische bedrijvigheid moet enerzijds meer ruimte krijgen

als economische pijler onder het buitengebied en anderzijds moet er per buurt/geval bekeken worden wat dat betekent voor omwonenden. Het opstellen van de omgevingsvisie biedt een kans om de waarden van het buitengebied per buurtschap in kaart te brengen en zo nodig te beschermen/versterken. Dan hebben we het niet alleen over landschappelijke waarden, maar ook over sociale. Buurtschappen vormen vaak een aparte leefgemeenschap. Dat uit zich onder andere in een verenigingsgebouw/buurthuis. Deze voorzieningen verdienen, evenals dorps huis Stroud, (financiële) steun van de gemeente.

Tenslotte is voor het buitengebied de bereikbaarheid een aandachtspunt. De infrastructuur moet voldoende berekend zijn op groot en zwaar landbouwverkeer.

Huisvesting arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten zijn niet meer weg te denken in onze samenleving. Het aantal migranten neemt alleen maar toe. Vooral in de logistieke dienstverlening en slachterijen werken veel arbeidsmigranten. Hun huisvesting vormt soms een probleem. Werkgevers en gemeenten moeten hierin hun verantwoordelijkheid verstaan. Het is hun taak om mogelijkheden te creëren voor huisvesting bij bedrijven (al dan niet tijdelijk) en/of op geconcentreerde locaties met voldoende voorzieningen. Het huidige beleidskader biedt hiervoor goede handvatten.

Concreet voor Putten betekent dit

- Woningbouw afstemming op behoefte van de lokale gemeenschap; de woonvisie geeft hierbij de kaders; creativiteit wordt zowel met betrekking tot woonvormen als financierbaarheid gestimuleerd
- Toevoegen van woningen door inbreiding (Sligo en Ambachtstraat) én uitbreiding (Halvinkhuizen)
- Dorpse karakter behouden door bij in/uitbreiding versterking te beperken en ruimte te houden voor groen
- Terughoudend bij hoogbouw; hoogte afhankelijk van ruimte/groen in de directe omgeving; huidige maximaal aantal van 4 bouwlagen die in Putten zijn toegepast is het uitgangspunt
- Voorkomen dat het buitengebied een verdunde bebouwde kom wordt. Woningen vanuit functieverandering toevoegen aan de dorpsrand.

Kandidatenlijst

26

27

Lijstnummer	Naam	Voornaam
1	E.T. 't Jong	Ewoud
2	J. ten Klooster	Hans
3	C.J. de Goffau	Kees
4	J. van den Brink	Jan
5	D.A. de Jong	Reinard
6	J.G. Reijersen van Buuren	Hans
7	F. Links	Erik
8	L.A. Prins	Lennard
9	E.H. Muis	Henk-Jan
10	E.G.H. Grotenhuis	Edwin
11	C.A. Schaap	Constantijn
12	G. van Lagen	Gerrit
13	H.A. de Jong	Huibert
14	H.T. den Braber	Henk
15	C. Bloed	Kees
16	G.B. van Driel	Giel
17	H.W. Remijn	Henno
18	E. Hazeleger	Errie
19	H.J. van Loo	Henk-Jan
20	J.N. van de Hoorn	Jan
21	W. van de Garde	Wim
22	W. van Rhee	Wim
23	B.J. van Rijn	Bart
24	T.J. van Sligtenhorst	Theo
25	A. Blok	Arien
26	A.H.K. van Doleweerd	Arend
27	D. Westerbroek	Dries
28	G.J. van Veldhuizen	Gert Jan
29	D. Rozendaal	Dirk
30	R.H. Jansen	Reinand
31	J.H.T. Schoonewelle	Jan
32	P. Bloed	Piet
33	F.W. Clements	Frans
34	T.G. Morren	Teus
35	K. van Moorselaar	Klaas
36	B.F. Westerdijk	Berend
37	N. Gerritsen	Nico

Speerpunten

1. Adempauze op zondag
2. Niemand staat alleen!
3. Boervriendelijk buitengebied
4. Ruimte voor ondernemers
5. Rentmeester vanuit het hart
6. Putten bereikbaar!

Bouwen

op

Vertrouwen

